

використання спеціалізованої термінології формують багаторівневий текст, у якому серйозність кримінального сюжету постійно переосмислюється через гумористичну та побутову призму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова Г., Табакова Г. Жанр іронічного детективу в зарубіжній літературі (на матеріалі «Саги про Малоссенів» Д. Пеннака). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2024 № 21. С. 7-14.
2. Сандюк М. Ю. Особливості англо-українського перекладу художніх засобів у творах детективного жанру. 2020. С. 322-329.
3. Чайка В. А. Лексичні засоби формування образу героя-детектива у сучасному англomовному романі. *Мова, освіта, наука в контексті міжкультурної комунікації: матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції / за ред. І. П. Задорожної*. Тернопіль, 2021. С. 171-173.
4. Osman R. *The Thursday Murder Club*. Penguin Books, Viking.

Халабузар О. А.

*Київський національний університет технологій та дизайну
(Київ, Україна)*

ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ ТРИЛОГІЇ ДЖ.Р.Р. ТОЛКІЄНА “THE LORD OF THE RINGS”

Фонетичні особливості мовлення персонажів художніх творів є важливим об'єктом лінгвістичного та літературознавчого аналізу, адже через звукову організацію реплік автори формують індивідуальні мовні портрети героїв, що відображають соціальний статус, походження, емоційний стан і культурну ідентичність. Фонетичні засоби (інтонація, ритм, темп, редукція, акцентуація, мелодика) виконують характеротворчу та експресивну функції у трилогії Дж. Р. Р. Толкіна *The Lord of the Rings* стаючи складовою художньої моделі світу Середзем'я. Фонетичний аналіз мовлення персонажів базується на соціофонетиці, стилістиці та дискурс-аналізі і сучасні філологи активно поєднують фонетичний аналіз із корпусними методами дослідження літератури. Генрі Світ, Чарльз Барбер, Девід Крістал підкреслювали значення звукової форми мовлення для

інтерпретації тексту, а Вільям Лабов довів зв'язок між фонетичною варіативністю та соціальними чинниками. У підсумку, праці закордонних учених підтверджують важливість мовлення персонажів як джерела для вивчення фонетичних особливостей мови. Фонетичні аспекти творчості Дж. Р. Р. Толкіна стали предметом дослідження багатьох зарубіжних учених-толкіністів і лінгвістів. Том Шиппі аналізував фонетичну й історико-лінгвістичну мотивацію створених Толкіном мов у контексті германської традиції. Верлін Флігер та Карл Ф. Гостеттер звертали увагу на звукову символіку та фонетичну естетику ельфійських мов. Димитра Фімі та Аманда Гопкінс розглядали фонетику вигаданих мов у зв'язку з культурною та міфологічною символікою, аналізували фонетичні контрасти між мовами різних рас Середзем'я, доводячи, що фонетика є ключовим елементом у побудові художньої та семантичної цілісності творів Толкіна та впливаж на мовну організацію його художніх творів. Хотілося б підкреслити, що у *“The Lord of the Rings”* фонетичні характеристики мовлення персонажів тісно пов'язані з їхнім походженням і культурною ідентичністю. Так, мовлення ельфів вирізняється плавною інтонацією, відкритими голосними та мелодійністю, що підкреслює їхню витонченість і давність культури. Гноми, навпаки, характеризуються твердою артикуляцією приголосних і більш різким ритмом мовлення, а мовлення гоблінів і орків має фонетично грубі риси, що створює ефект агресивності та дикості. Толкін свідомо використовує алітерацію та асонанс для відтворення архаїчного звучання мовлення персонажів, а інтонаційні моделі діалогів допомагають передати ієрархію та соціальні ролі у світі Середзем'я. Толкін активно застосовує фонетичну символіку для формування емоційного сприйняття персонажів. Його штучно створені мови мають чітко вибудовану фонологічну систему, що забезпечує їхню переконливість у художньому тексті. Мовлення персонажів у Толкіна можна аналізувати як приклад свідомого поєднання фонетики та характеротворення, адже фонетичні особливості виконують не лише естетичну, а й смислотворчу функцію. Розглянемо

мовлення деяких персонажів Толкіна, що дозволить простежити взаємодію фонетики, міфології та наративу.

Наприклад, фонетичне оформлення реплік позитивного героя Арагорна тяжіє до класичної ораторської традиції, що підкреслює його статус лідера та спадкоємця трону. Переважання дифтонгів /aɪ/, /eɪ/, /oʊ/ створює відчуття руху, шляху та особистої місії героя. Часте використання довгих голосних /ɑ:/, /ɔ:/, /z:/ уповільнює темп мовлення, надаючи йому урочистого, майже ритуального звучання. Аллітерація приголосних /w/ та /f/ формує чіткий ритм, типовий для промов, адресованих великій аудиторії. Контраст між дзвінками та глухими фрикативами (наприклад, /ð/ і /θ/) підсилює драматизм висловлювань. Сонорні /r/ і /l/ забезпечують евфонійність і плавність мовлення. Інтонаційно репліки Арагорна характеризуються низхідними завершеннями, що створює ефект впевненості та остаточності рішень. У цілому фонетика його мовлення формує образ героя-оратора, чия мова не лише інформує, а й надихає. *“I am Aragorn, son of Arathorn; and if by life or death I can save you, I will”. “Even in shadow, I see the path that leads to hope and to the salvation of Middle-earth.”*

Мовлення мудрого чарівника Гендальфа вирізняється чіткістю артикуляції та високим ступенем фонетичної концентрації. Короткі імперативні фрази насичені глухими зімкненими та фрикативними приголосними, що створює ефект сили та безапеляційності. Навіть у розгорнутих висловлюваннях домінує чіткий ритм із логічним наголосом на ключових семантичних елементах. Довгі голосні /i:/, /u:/ та /ɔ:/ використовуються вибірково, що підсилює їхню смислову вагу. Інтонаційна структура часто має повчальний характер, із плавним підйомом і чітким спадом наприкінці фрази. Фонетична організація мовлення Гендальфа сприяє сприйняттю його слів як істини або пророцтва. Відсутність надмірної евфонії робить мову стриманою та серйозною. Таким чином, фонетика підкреслює образ мудреця та наставника. *“All we have to decide is what to do with the time that is given us.”*

Фонетика мовлення ельфа Леголаса вирізняється особливою музикальністю та плавністю. Часте використання довгих голосних /i:/ і /ɔ:/ створює відчуття спокою та гармонії. Асонанс і алітерація м'яких приголосних формують звукові образи, пов'язані з природою. Фрикативи /s/, /ʃ/ і сонорні /l/, /w/ імітують шепіт листя або подих вітру. Темп мовлення рівний, без різких інтонаційних зламів. Навіть у повідомленнях про небезпеку зберігається мелодійність звучання. Інтонаційно репліки часто мають середній регістр, що створює відчуття відстороненого спостереження. Фонетичні засоби підкреслюють ельфійську чутливість та тісний зв'язок персонажа з природним світом.

"A red sun rises. Blood has been spilled this night." "The leaves of the trees whisper of danger and of coming war." "I have seen many battles, yet the courage of the Free Peoples endures." "Swift as the wind, I strike from the shadows." "Elves are ever watchful; even the smallest rustle tells a tale."

Мовлення негативних персонажів (орків) вирізняється грубою артикуляцією та домінуванням зімкнених і фрикативних приголосних. Короткі голосні та різкі приголосні скупчення створюють ефект вербальної агресії. Темп мовлення прискорений, з уривчастою інтонацією. Часті вигуки та імперативи підсилюють командний характер мовлення. Редукція практично відсутня, що робить репліки «ударними». Інтонаційні контури різко спадні або ламані. Фонетика орків навмисно позбавлена мелодійності. Це підкреслює їх дегуманізований образ. *"Meat's back on the menu, boys!" "Kill them! Kill them all!"*

Мовлення злого чарівника Сарумана вирізняється контрольованою мелодійністю та штучною плавністю. Довгі голосні й сонорні приголосні створюють ілюзію мудрості та спокою. Темп мовлення помірний, із навмисними паузами. Інтонація переважно спадна, що надає висловлюванням авторитарності. Просодичні засоби використовуються для навіювання та маніпуляції. Фонетика мовлення приховує агресію за зовнішньою гармонією. Мовлення Сарумана є

прикладом «небезпечної евфонії». Звукова форма тут маскує моральну деградацію.

“Against the power of Mordor there can be no victory.” “The old world will burn in the fires of industry.” “The old world will burn.”

Фонетика мовлення Голума характеризується крайньою нестабільністю та фрагментованістю. Часті повтори, надмірна алітерація й домінування шиплячих фрикативів /s/, /ʃ/ створюють ефект нав’язливості та психічного розладу. Подовжені шиплячі звуки виконують експресивну функцію й відображають obsesivnu залежність персонажа. Темп мовлення різко варіюється — від пришвидшеного до майже шепотіння. Інтонація нестабільна, з раптовими переходами від улесливості до агресії. Фонетичні повтори та самозвертання підсилюють образ внутрішнього роздвоєння особистості.

“My preciouss”. “We wants it, we needs it”. “Sneaky little hobbitses!”. “The Precious is ours, it is, it is!”.

Аналіз мовлення персонажів є ключовим інструментом глибокої інтерпретації художнього тексту. Фонетичні особливості реплік дозволяють виявити психологічний стан, моральні риси та соціальний статус персонажів. Через звукову організацію мовлення автор формує емоційне сприйняття героїв ще до усвідомлення змісту висловлювань. Фонетика виконує характеротворчу функцію, доповнюючи сюжетні та лексичні засоби. Контраст між мовленням позитивних і негативних персонажів підсилює етичну опозицію в тексті. Аналіз просодії та інтонації дозволяє простежити приховані смисли й маніпулятивні стратегії. У творах Толкіна фонетика є частиною світобудови й міфопоетики. Вона забезпечує переконливість вигаданих народів і культур. Таким чином, аналіз мовлення персонажів виходить за межі формального опису й стає засобом комплексного літературознавчого та лінгвістичного дослідження твору.

Фонетичні характеристики мовлення персонажів безпосередньо корелюють із їхніми образами та функціями в наративі. Через добір звуків, ритм і інтонацію формується індивідуальний акустичний портрет кожного героя. Це доводить, що фонетика є не лише технічним, а й художньо значущим рівнем тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Crystal, D. (2003). *The Cambridge encyclopedia of the English language* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
2. Garth, J. (2003). *Tolkien and the Great War*. London, UK: HarperCollins.
3. Hooker, M. (2016). *Tolkien and Welsh*. Cardiff, UK: University of Wales Press.
4. Hopkins, A. (2015). Sound, sense and style in Tolkien's invented languages. *Journal of Tolkien Research*, 2(1), 1–18.
5. Khalabuzar, O. (2025). Phonetic features of speech as a character-creative device (based on the material of the speech analysis of the characters of the “Lord of the Rings” trilogy). *Visnyk nauky ta osvity. Seriia “Filolohiia”*, 12(42), 36–52. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12\(42\)-36-52](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12(42)-36-52)
6. Trudgill, P. (2000). *Sociolinguistics: An introduction to language and society* (4th ed.). London: Penguin.

Школа І. В.

*Бердянський державний педагогічний університет
(Запоріжжя, Україна)*

Салюк Б. А.

*Бердянський державний педагогічний університет
(Запоріжжя, Україна)*

ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІРОНІЇ ЯК МАРКЕРА БРИТАНСЬКОЇ САМОБУТНОСТІ

Сучасний лінгвокультурологічний дискурс дедалі частіше звертається до феномену гумору як ключового інструменту трансляції національних цінностей та соціальних норм. Особливого значення це набуває в контексті британської лінгвокультури, де іронія виступає не просто стилістичним засобом, а фундаментальним принципом комунікації.

Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю аналізу трансформації традиційних британських іронічних паттернів у динамічному середовищі соціальних мереж, зокрема на платформі Reddit, де анонімність та мультимодальність створюють нові умови для реалізації іронічних стратегій.